

PRETHODNA SAOPŠTENJA

**MULTIDISCIPLINARNI PRISTUP U PREVENTIVNOJ
STOMATOLOŠKOJ ZAŠTITI - DILEME NEMA**

Miljana PETROVIĆ-PUNOŠEVAC

Dom zdravlja "Niš" u Nišu

Očuvanje oralnog zdravlja, u sklopu celokupnog zdravlja, moguće je kroz multidisciplinarni pristup (akušer, pedijatar, stomatolog, polivalentna patronaža) u prevenciji. U Stomatološkom preventivnom savetovalištu čini se intervju primenom ankete "Skrining za nastanak karijesa". Anкета obuhvata 1729 roditelja u 1998. godini, dece uzrasta od 3 meseca do 6 godina. Utvrđeno je da je ukupan rizik za nastanak karijesa srednji u 74,31 % dece. Samo 40,02% dece doji 7 do 9 meseci. Dohranjivanje flašicom i cuclom je u 76,52 % dece. Samo kod 18.68% dece povremeno se daju fluoridi.

Cljučne reči: stomatološka preventiva, dečji uzrast, multidisciplinarni pristup

Uvod

U skladu sa Zakonom o zdravstvenoj zaštiti u Stomatološkom preventivnom savetovalištu Doma zdravlja "Niš" implementiran je Program preventivne stomatološke zaštite stanovnika Srbije.

Svakidašnji susret preventivnog stomatologa sa roditeljima dece predškolskog uzrasta i njihova dilema "kako postupiti" u odgajanju dece radi postizanja i očuvanja zdravlja deteta navela je na razmišljanje o potrebi zauzimanja zajedničkog stava u multidisciplinarnom pristupu (ginekolog, pedijatar, polivalentna patronaža i stomatolog).

Cilj rada

Radi rešavanja dileme roditelja postavljen je zadatak ispitivanja uzroka i načina njegovog rešavanja.

Materijal i metode

Pri poseti Stomatološkom preventivnom savetovalištvu obavlja se obavezan sistematski pregled dece i oba roditelja, uz evidentiranje nađenog stanja

zdravlja usta i zuba. Evidentira se, pored rizika za nastanak karijesa, i skrining ortodontskih anomalija i parodontalnih oboljenja.

Rad Savetovališta svakodnevno obuhvata intervju primenom ankete "Skrining za nastanak karijesa".

Anketom je 1998. godine obuhvaćeno 1729 roditelja, dece uzrasta od 3 meseca do 6 godina koji su samoinicijativno posetili Savetovalište.

Promocija zdravlja kroz savetovališni rad odvija se putem provođenja preventivnih i zdravstveno - vaspitnih metoda rada a rādi postizanja i očuvanja oralnog zdravlja u sklopu celokupnog zdravlja.

Rezultati i diskusija

U okviru ankete "Skrining za nastanak karijesa" koju čine "Rizik u trudnoći" i "Rizik kod odojčeta za nastanak karijesa", na osnovu dobijenih odgovora majki o njihovim navikama, stavovima i ponašanju u toku trudnoće i u periodu odgajanja odojčadi, utvrđeno je da je rizik za nastanak karijesa srednji u 74,31% dece (tabela 1).

Tabela 1. Ukupan rizik za nastanak karijesa

rizik	nizak	srednji	visok	ukupan
n	1285	390	54	1729
%	22,56	74,31	3,13	100,00

Na pitanje koliko je trajalo dojenje zapaža se da je samo 40,02% dece dojeno 7 do 9 meseci, a 23,54% dece 3 do 6 meseci (tabela 2). Analizom odgovora zapaža se da dominira dohranjivanje flašicom i cuclom u 76,52% (tabela 3), koja se koristi i u toku noci u 44,77% dece uz zaslađenu "lažu" u 30,88% (tabela 4). Davanje slatkih obroka svakodnevno i povremeno ukupno je prisutno kod 57,49% dece, sa svakodnevnim slađenjem vode u 50,38% (tabela 5). Sve ovo ide u prilog činjenici da je izgrađivanje ukusa za slatko dominantno.

Tabela 2. Dužina dojenja po mesecima

meseci	od 7-9	od 3-6	manje od 2	ukupno
n	692	407	630	1729
%	40,02	23,54	36,44	100

Tabela 3. Početak i način dohranjivanja

mesec	početak			način	
	od 5.	od 3.	od 2.	kašičicom	cucлом
n	543	530	656	406	1323
%	31,41	30,65	37,94	23,48	76,52

Tabela 4. Upotreba flašice sa cuclom i cucle "laže"

cucla								
sa flašicom					"laža"			
ne		da			ne		da	
n	%		n	%	n	%	n	%
406	23,48	danju	549	31,75	1195	69,12	534	30,88
		i noću	774	44,77				
			1323	76,52				

Tabela 5. Slađenje obroka i napitaka

slađenje								
obroka					napitaka			
ne		da			ne		da	
n	%		n	%	n	%	n	%
735	42,51	povremeno	280	16,19	858	49,62	871	50,38
		svakodnevno	714	41,30				
			994	57,49				

Na pitanje o primeni fluorida u toku trudnoće dobijen je podatak da 40,60% majki nije a 17,76% su povremeno uzimale fluore (tabela 6). Nakon rođenja dece kod 70,85% se ne primenjuju fluore a kod 18,68% samo povremeno (tabela 7).

Tabela 6. Fluore u trudnoći

fluore	prisutni ii vodi	tablete			ukupno
		od 4. meseca	povremeno	ne	
n	27	693	307	702	1729
%	1,56	40,08	17,76	40,60	100,00

Tabela 7. Primena tableta fluorida kod dece

tablete fluorida				
početak i način	da		ne	
	n	%	n	%
od 6. meseca	181	10,47	1225	70,85
povremeno	323	18,68		

Utvrđene navike, stavovi i ponašanje roditelja u skladu sa Programom preventivne stomatološke zaštite stanovnika Srbije zahtevali su i provođenje zdravstveno-vaspitnog i preventivnog rada u Savetovalištu.

Obzirom da je utvrđen srednji rizik za nastanak karijesa, da dojenje nije glavni način ishrane, da dominira dohranjivanje cuclom uz sladenje obroka i napitaka, a primena fluorida nedovoljna i da su roditelji u dilemi "kako postupiti" neophodno je usaglasiti stavove multidisciplinarnog postupka kao uzroka ove dileme.

Kroz savetovalište za preventivni rad (ginekologija, pedijatrija, stomatologija i patronaža) kao i u ordinaciji (ginekologija, pedijatrija, stomatologija) pri poseti zbog narušenog zdravlja (tmdnica, dete) stalnim remotivacijama bolesnika pomoći u rešavanju ove dileme.

Na pitanje roditelja "*Kako postupiti?*" odgovor bi mogao biti:

dojenje	do 6. meseca (jedini način ishrane)
	do 2. godine (neprekidno)
dohranjivanje (način) (početak)	samo kašičicom
	od 6. meseca
voda	ne do 6. meseca (po preporuci SZO)
sladenje napitaka i obroka	ne
sok	prirodni od 6. meseca
vit. C	od 2. meseca (nikako nekoliko kapi limuna)
kapi AD	od 15. dana (kontinuirano); u 2. i 3. god. samo u zimskim mesecima u obliku perli
Fluoridi (u zavisnosti od koncentracije u vodi za piće)	kontinuirano
(u trudnoći)	počev od 10. ili 12. nedelje trudnoće
(dete)	počev od 6. meseca do 16 godina

Zaključak

Optimalni rezultati dobrog zdravlja, už oralno zdravlje, mogući su samo nakon usaglašavanja stavova multidisciplinarnog tima a prema Stručno-metodološkom uputstvu zdravstvene zaštite.

Nakon usaglašavanja stavova uraditi uputstvo "Kako postupati", koje treba distribuirati svim subjektima multidisciplinarnog tima (ginekolog, pedijatar, polivalentna patronažna sestra i stomatolog), a takođe i prikladna pisana i ilustrovana uputstva kako budućim isto tako i već srećnim roditeljima, kako bi im se pomoglo u uspešnom odgajanju zdravog deteta.

Literatura

Petrović, M. (1991). Redukcija karijesa stalnih zuba kao rezultat blagovremenog sprovođenja zdravstvenog vaspitanja. Magistarski rad. Medicinski fakultet. Niš.

Vulović, M. i sar. (1996). Program preventivne stomatološke zaštite stanovnika Srbije. Zavod za udžbenike i nastavna sredstva. Beograd.

Živić, R. i sar. (1994). Zdravlje i ishrana, u: Zbornik radova Prvi kongres pedijatara SR Jugoslavije sa međunarodnim učešćem. Udruženje pedijatara SR Jugoslavije. Niš, 17-19.

ACCÈS MULTIDISCIPLINAIRE DANS LA PROTECTION STOMATOLOGIQUE PRÉVENTIVE - IL N'Y A PAS DE DILEMMA

Miljana PETROVIĆ-PUNOŠEVAC

Foyer la sante' de Niš

Conservation de la santé orale, dans l'assemble de la totalité de la sante, il est possible par l'accès multidisciplinaire (accoucheur, pediatre, stomatolog, patronage polyvalente) dans la prevention. Dans le Conseil de stomatologie on fait l'interview par l'application de l'enquete "Screening pour l'apparition de la carie." L'enquête comprend 1729 parents des enfants ages de 3 mois a 6 ans - c'etait en 1998. On a constate que le risque total pour l'apparition de la carie est moyen chez 74.31 pour cent des enfants. Seulement 40.02 pour cent des enfants allaitent 7 ou 9 mois. On alimente par le biberon et la petite bouteille 76.52 pour cent des enfants. Chez 18.68 pour cent des enfants on donne de temps en temps des fluorides.

Les mots clés: Préventive stomatologique, âge enfantin, accèr multidisciplinaire

A MULTIDISCIPLINARY APROACH TO THE PREVENTIVE DENTISTRY PROTECTION - THERE IS NO DILEMMA

Miljana PETROVIĆ-PUNOŠEVAC

Medical Center "Niš", Niš

The protection of the oral health, regarding health in general, is possible by a multidisciplinary approach (accouchement, pediatrics, dentistry, polyvalent patronage) in the prevention. In the Dentistry Counsel an interview is being carried out by the questionnaire on the "Screening for the Emergence of Caries". The questionnaire comprises 1729 parents of the children of 3 months to 6 years of age in 1998. It has

been found that the overall risk for the caries-emergence is medium in 74,31 % of the children. Only 40,02% are breast-fed at the age from 7 to 9 months. The feeding addition in the form of the bottle and nipple is in 76,52% of the children. In 18,68% of the children the fluorides are occasionally added.

Key words: Dentistry prevention, children age, multidisciplinary approach

Autor: Dr sci Miljana Petrović-Punoševac, specijalista preventivne i dečije stomatologije, Dom zdravlja "Niš" u Nišu; kućna adresa: Niš, Oblačica Rada 24/41.

(Rad je Uredništvo primilo 3. novembra 1999. godine)

Omeprrol[®]
kapsule (Omeprazol)

ZDRAVLJE
FARMACEVTSKI
KOMBINAT